

ДОЦ. Д-Р СВОБОДА БЕНЕВА НА 80 ГОДИНИ

Мария Добрева

Фондация „Вигория“

За хората, чийто творчески труд е свързан с призванието им, времето лети бързо. Това биха потвърдили тези, които познават отблизо доц. д-р Свобода Бенева. Тя дори няма време да остарява – изглежда почти по същия начин, както и на 70 години, и е активен член на Дружеството на неостаряващите химици. Същата е и интензивността, с която работи по създаването на нови учебници и учебни помагала, с реализиране на дейности, свързани с образованието и разнообразните ѝ хобита.

Доц. д-р Свобода Бенева

Нейният житейски и професионален път изглежда така (Dobreva, 2010). Родена на 6 февруари 1940 г. в Айтос, където завършва средно образование. Завършва Химическия факултет на Софийския университет, специалност „Учител по химия“ с втора специалност „Физика“. Започва работа по разпределение в Ямбол. Вече омъжена, продължава да работи в София и покрива всички класове за професионална квалификация за учители. От ноември 1972 г. е назначена за инспектор по химия към Министерството на народната просвета. През 1982 г., след спечелен конкурс, заема длъжността старши преподавател в Централния институт за усъвършенстване на учители и ръководни кадри (ЦИУУРК), сега Департамент за информация и усъвършенстване на учители (ДИУУ) към Софийския университет. Защитава дисертация през 1983 г. (Beneva, 1982) и придобива образователната и научна степен „доктор“ (тогава – кандидат на педагогическите науки). През 1989 г. е избрана за доцент по методика на обучението по химия и ръководител на Катедрата по природо-математически и технологични дисциплини към ДИУУ. Пенсионира се през 2006 г. след 43 години трудов стаж и възходящо творческо израстване, като 25 години е преподавател в ДИУУ – години на

всеотдаен труд, посветен на професионалното израстване на учителите. След пенсионирането си започва да работи в издателство „Булвест 2000“ като научен редактор и автор на учебници и учебни помагала. Продължава да работи в тази насока и след пенсионирането си от Издателството.

Човек с богат професионален и житейски опит, Свобода Бенева продължава да бъде ценен съветник, приятел и помощник на много хора. Със своя слънчев характер, широк кръг от интереси и заразителна работоспособност, тя продължава да бъде истински учител с възрожденски дух и всеотдайност (Dobрева, 2010).

Сега, когато след десет години сумирам най-характерното за нея за този период, отчитам, че тези финални думи са много точни. Към дългия списък с нейни публикации (Dobрева, 2010) се добавиха още 19 заглавия на учебници и учебни помагала в съавторство, книга за Асен Златаров в съавторство, статии и др. Така броят на публикациите става над 120, а участията ѝ в национални конференции – 23.

Особено ценно е съавторството на доц. Бенева в книгите за учителя, които се утвърдиха като задължителен компонент в учебната документация по всички предмети. Дългогодишният опит ѝ позволява да прецени каква помощ е необходима, особено на младите учители. Ето защо във всяка книга за учителя има богат набор от приложения, които учителите могат директно да ползват в ежедневната си практика. Например: рецептури (многократно проверени) за ефектни и занимателни опити по химия; любопитни факти от живота на бележити учени химици и физици; примерни програми за комплексна проверка на знанията и уменията на учениците; дидактически игри; интелектуални карти за разпространението, свойствата и употребата на конкретни вещества; разнообразни енигматични материали и пр.

Презентациите на доц. Бенева по актуални проблеми на обучението по химия в средното училище, като: *възможности за атрактивност в образователния процес по химия; овладяване на експериментални умения с помощта на мултимедийни продукти; дидактическите игри и тяхното естетическо, емоционално и възпитателно въздействие върху учениците; научнопопулярната литература – проверено средство за повишаване на познавателните интереси; съставяне и решаване на казуси и пр.*, са особено полезни за учителите и учениците, които участват в националните семинари, организирани вече десет години от Химикотехнологичния и металургичен университет в София.

Една от силните страни на доц. Бенева като просветител е популяризирането на химичната наука. При отбелязване на юбилейни годишнини на видни учени – М. В. Ломоносов, Д. И. Менделеев, Мария Кюри, Асен Златаров и др., освен че пише статии за техния житейски и творчески път, тя изнася беседи по програма „Хоризонт“ на Националното радио, била е водещ

на национално телевизионно състезание с ученици по повод 150 години от рождението на Д. И. Менделеев и на национално състезание в Хасково при отбелязване на 100-годишнината от рождението на Асен Златаров. Във връзка с извънкласните форми на работа за учителите са особено полезни разработените от нея сценарии за драматизации, вечери на химията, уроци-състезания и др.

Целият професионален път на С. Бенева е белязан с една компонента, която я откроява ярко като личност – владянето на много ентузиазъм, всеотдайност и отговорност, повече от стандартните изисквания за кариерните позиции, които заема. Тези ѝ качества я направиха много ценен сътрудник на фондация „Вигория“ (образование, екология, култура), в която вложеният труд е изцяло на доброволни начала. Вече десет години е изпълнителен директор в направление „Образование“. Във всички национални конкурси проведени от Фондацията, тя е председател на журито или член. Нейните богати познания за живота на проф. Асен Златаров – основателя на биохимията у нас и човек с невероятна ерудиция и широки интереси, позволяват на доц. Бенева да окаже ценна помощ при провеждане и проверката на огромното количество конкурсни работи на ученици и учители от 39 училища в страната за живота и дейността на учения. Тя е съавтор на издадената през 2014 г. от Фондацията книга за Асен Златаров във връзка с неговата 130-годишнина (Genkova et al., 2014). Двеста и осемдесет копия от книгата са изпратени безплатно до регионалните инспекторати по образованието, за да се ползват при подготовката от участниците в конкурса.

Една особена окраска към богатия образ на химика и човека Свобода Бенева придават нейните хобита – посещение на интересни екскурзионни маршрути в страната и чужбина, на театрални и музикални постановки и социалните контакти, които с удоволствие поддържа.

ДОПЪЛНЕНИЯ КЪМ ИЗБРАНА БИБЛИОГРАФИЯ (Dobрева, 2010)

ДОПЪЛНЕНИЯ КЪМ „Учебници и учебни помагала“

Максимов, М., С. Бенева, С. Стоянова. *Човекът и природата за V клас.* Булвест 2000, София, 2016

Максимов, М., С. Бенева, С. Стоянова. *Учебна тетрадка по „Човекът и природата“ за V клас.* Булвест 2000, София, 2016

Максимов, М., С. Бенева, С. Стоянова. *Книга за учителя по „Човекът и природата“ за V клас.* Булвест 2000, София, 2016

Максимов, М., С. Бенева, С. Георгиева, О. Димитров, М. Славова. *Човекът и природата за VI клас.* Булвест 2000, София, 2017

Максимов, М., С. Бенева, С. Георгиева, О. Димитров, М. Славова. *Учебна тетрадка по „Човекът и природата“ за VI клас.* Булвест 2000, София, 2017

Максимов, М., С. Бенева, С. Георгиева, О. Димитров, М. Славова. *Книга за учителя по „Човекът и природата“ за VI клас.* Булвест 2000, София, 2017

Костадинов, М., Л. Овчарова, Д. Даналев, М. Йотова, С. Бенева. *Химия и опазване на околната среда за VII клас.* Булвест 2000, София, 2018

Костадинов, М., Л. Овчарова, Д. Даналев, М. Йотова, С. Бенева. *Комплект работни листове и тестове по химия и опазване на околната среда за VII клас.* Булвест 2000, София, 2018

Бенева, С., М. Костадинов, Д. Даналев, Л. Овчарова, М. Йотова. *Книга за учителя по химия и опазване на околната среда за VII клас.* Булвест 2000, София, 2018

Бенева, С., М. Костадинов, Д. Даналев, Л. Овчарова, М. Йотова. *Химия и опазване на околната среда за VIII клас.* Булвест 2000, София, 2017

Бенева, С., М. Костадинов, Д. Даналев, Л. Овчарова, М. Йотова. *Комплект работни листове и тестове по химия и опазване на околната среда за VIII клас.* Булвест 2000, София, 2017

Бенева, С., М. Костадинов, Д. Даналев, Л. Овчарова, М. Йотова. *Книга за учителя по химия и опазване на околната среда за VIII клас.* Булвест 2000, София, 2017

Даналев, Д., Л. Овчарова, М. Костадинов, С. Бенева. *Химия и опазване на околната среда за IX клас.* Булвест 2000, София, 2018

Даналев, Д., М. Костадинов, Л. Овчарова, С. Бенева, М. Йотова *Химия и опазване на околната среда за IX клас (за профилирано и професионално образование с интензивно изучаване на чужд език).* Булвест 2000, София, 2018

Даналев, Д., Л. Овчарова, М. Костадинов, С. Бенева. *Комплект работни листове по химия и опазване на околната среда за IX клас.* Булвест 2000, София, 2018

Бенева, С., М. Костадинов, Д. Даналев, Л. Овчарова. *Книга за учителя по химия и опазване на околната среда за IX клас.* Булвест 2000, София, 2018

Даналев, Д., Л. Овчарова, М. Костадинов, М. Йотова, И. Трайков, С. Бенева. *Химия и опазване на околната среда за X клас.* Регалия 6, София, 2019

Даналев, Д., Л. Овчарова, М. Костадинов, М. Йотова, И. Трайков, С. Бенева. *Комплект работни листове по химия и опазване на околната среда за X клас.* Регалия 6, София, 2019

Бенева, С., Д. Даналев, Л. Овчарова, М. Костадинов, М. Йотова, И. Трайков *Книга за учителя по химия и опазване на околната среда за X клас.* Регалия 6, София, 2019

ДОПЪЛНЕНИЯ КЪМ „ Някои журнални статии и монографии“

Бенева, С. *Преговорът по органична химия.* В „Обучението по органична химия на съвременни основи“. Съст. В. Ангелова и З. Малчева. С. Народна просвета, 1972. 144 – 158.

Бенева, С. *Изисквания при формиране и развитие на основните понятия в училищния курс по органична химия.* Професионално образование, 3, 16 – 19, 1981

Ангелова, В., С. Бенева. *Основни понятия по органична химия.* С. Народна просвета, 1987, 124 с.

Бенева, С. *Две светли имена, две сродни души.* Списание на Българската академия на науките. 3 – 4 183 – 187, 1998

ЛИТЕРАТУРА

Бенева, С. (1982). *Система и логическа структура на основните химични понятия в курса по органична химия на средното училище - дисертация.* София: Софийски университет.

Генкова, Л., Бенева, С. & Ковачев, К. (2014). *Асен Златаров: 130 години от рождението му.* София: Вигория

REFERENCES

Beneva, S. (1982). *Sistema i logicheska struktura na osnovnite himichni poniatia v kursa po organichna khimiya na srednoto uchilishte - PhD thesis.* Sofia: University of Sofia.

Genkova, L., Neneva, S. & Kovachev, K. (2014). *Assen Zlatarov: 130 години от rojdenieto mu.* Sofia: Vigoria

DOC. DR. SVOBODA BENEVA AT 80

✉ **Ms. Maria Dobрева**
Vigoria Foundation
Sofia, Bulgaria
E-mail: vigoria_bg@yahoo.com